

Komparativní analýza podnikatelských rizik ČR a SR po vstupu do EU se zaměřením na bankovní produkty

Libor Pípal

Bakalářská práce
2007

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Libor PÍPAL**

Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Komparativní analýza podnikatelských rizik ČR a SR
po vstupu do EU se zaměřením na bankovní produkty**

Zásady pro vypracování:

1. Proveďte analýzu teoretických pramenů zaměřenou na oblast podnikatelských rizik a to zejména v oblasti bankovníctví.
2. Proveďte identifikaci a poté analýzu hlavních podnikatelských rizik a jejich kvantifikaci z oblasti bankovníctví na podnikatelské subjekty v ČR a SR po jejich vstupu do EU.
3. Definujte závěry, ke kterým se v analýze dospělo.
4. Navrhněte případná doporučení pro podnikatelskou sféru v oblasti bankovníctví.

Rozsah práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] BUDÍK, J. Komerční a investiční bankovníctví v zemích EU. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 68 s. ISBN 80-86754-21-9.
[2] DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie - evropská integrace a bankovníctví. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1999. 134 s. ISBN 80-7226-211-4.
[3] ŠMEJKAL, V. a kol. Jak obstát v Evropě - strategie podnikání na jednotném trhu EU. 1. vyd. Praha: Hospodářská komora ČR a Phare, 2000. 105 s. ISBN 80-900997-7-7.
[4] KRÁL', M. Bankovníctví II. 1. vyd. Zlín: UTB ve Zlíně, 2005. 120 s. ISBN 80-7318-260-2.
[5] FETISOVOVÁ, E., VLACHYNSKÝ, K., SIROTKA, V. Financie malých a středních podniků. 1. vyd. Bratislava: IURA Edition, 2004. 260 s. ISBN 8089047874.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Miloš Král', CSc.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **12. března 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2007**

Ve Zlíně dne 12. března 2007

doc. PhDr. Vnislav Nováček, CSc.
děkan

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Předmětem této bakalářské práce je analýza, která srovnává rizika, se kterými se mohou podnikatelské subjekty setkat při užívání bankovních produktů. Budu se zabývat především riziky živnostníků, malých a středních firem v Česku a na Slovensku. Teoretická část je zaměřena na popis současných bankovních produktů, které nesou určité rizika pro podnikatele. V praktické části pak poukážu na konkrétní rizika, které mohou podnikatelské subjekty postihnout při výběru a užívání určitých bankovních produktů v obou srovnávaných zemích. V závěru navrhnou některá opatření, které by měli podnikatelské subjekty dodržovat, aby se vyhnuly rizikům v bankovníctví.

Klíčová slova: podnikatelský subjekt, riziko, bankovní produkt

ABSTRACT

The subject matter of this thesis is an analysis of risks which entrepreneurs, in particular sole traders, and small and medium sized businesses may encounter in using banking services in the Czech Republic and Slovakia and comparison of such risks in the two countries. The theoretical part focuses on description of current banking services which pose a risk to entrepreneurs. The practical part points out specific risks which businesses may be exposed to in selecting and using certain banking services in both countries compared. The final chapter of the thesis presents measures which should be adopted by businesses in order to avoid the risks in the banking sector.

Keywords: businesses, risk, banking service

Mé upřímné poděkování patří panu doc. Ing. Miloši Král'ovi, CSc. za možnost pracovat pod jeho vedením a za jeho rady i věcné připomínky, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Poděkovat touto cestou bych chtěl také své manželce a rodině, kteří mi poskytovali morální a psychickou pomoc.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 ÚVĚROVÉ PRODUKTY PRO PODNIKATELE A JEJICH RIZIKA	9
1.1 ÚVĚROVÉ OBCHODY	9
1.1.1 Krátkodobé úvěry	10
1.1.2 Střednědobé a dlouhodobé úvěry	12
1.1.3 Alternativní formy financování	13
1.2 RIZIKA SPOJENÁ S ÚVĚROVÝMI PRODUKTY	13
2 PRODUKTY INVESTIČNÍHO BANKOVNICTVÍ A JEJICH RIZIKA	16
2.1 CENNÉ PAPIRY A S NIMI SOUVISEJÍCÍ MOŽNOSTI INVESTOVÁNÍ	16
2.1.1 Akcie	16
2.1.2 Dluhopisy	17
2.1.3 Fondy.....	18
2.2 INVESTIČNÍ RIZIKO.....	18
II PRAKTICKÁ ČÁST	22
3 ANALÝZA BANKOVNÍCH PRODUKTŮ A JEJICH RIZIK V JEDNOTLIVÝCH FÁZÍCH ŽIVOTA PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU	23
3.1 ÚVAHA O PODNIKÁNÍ.....	23
3.2 ZAHÁJENÍ PODNIKÁNÍ.....	26
3.2.1 Bankovní produkty v ČR a na Slovensku pro podnikatele nacházející se ve fázi zahájení podnikání	27
3.3 ROZVOJ PODNIKATELSKÉ AKTIVITY	32
3.3.1 Bankovní produkty v ČR a na Slovensku pro podnikatele nacházející se ve fázi rozvoje.....	33
3.4 FINANČNÍ SLUŽBY PRO PODNIKATELSKÝ SUBJEKT VE FÁZI STABILITY A ZRALOSTI:.....	38
3.4.1 Produkty investičního bankovníctví v Česku a na Slovensku a jejich rizika.....	39
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM OBRÁZKŮ	49
SEZNAM TABULEK	50
SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

Pevná a prosperující tržní ekonomika vyžaduje, aby ve společnosti působil silný podnikatelský stav. V této práci se chci zaměřit právě na střední stav. Jeho představiteli, jsou jak v Česku, tak na Slovensku, živnostníci, malé a střední podnikatelské subjekty. Ti sehrávají v ekonomice každého státu velký význam. Jejich dynamický rozvoj je proto jedním ze základních předpokladů zdravého ekonomického vývoje.

Malé a střední podniky mají hodně specifik. Souvisí to s jejich menší velikostí, nižším stupněm diverzifikace, malou kapitálovou silou, omezenějším trhem a také vyšší rizikovostí. Na druhé straně jsou oproti velkým podnikatelským subjektům pružnější, rychleji se přizpůsobují potřebám trhu a mají velký význam pro zaměstnanost v ekonomice.

Pro komerční banky v obou analyzovaných státech jsou podnikatelské subjekty velmi významní klienti. Banky figurují na finančním trhu jako zprostředkovatelé. Tato pozice jim umožňuje transfer rizika a dob splatnosti tržních instrumentů, shromažďovat dočasně volné úspory svých klientů a poskytovat je těm, kteří jich mají nedostatek, apod. Vzhledem k ostatním subjektům finančního trhu mají banky zpravidla více propracovaný systém managementu rizika. Právě proto, že transfer rizika je jednou z jejich hlavních činností podnikání. Banky preferují jistotu před rizikem.

Přesto rizika spojená s užíváním bankovních produktů existují a podnikatelské subjekty by s nimi měli určitě při spolupráci s bankami počítat. V rámci teoretické části se zaměřím na určité bankovní produkty, které jsou nabízeny jak bankami v Česku, tak na Slovensku a podnikatelé i firmy je mohou využívat. Dále popíšu rizika, které tyto produkty mají. Zdrojem pro tuto část mi bude odborná literatura, ze které budu čerpat poznatky o jednotlivých bankovních produktech, které mohou nést pro užívající podnikatelské subjekty různá rizika.

V praktické části se zaměřím na vývoj podnikatelských subjektů od jejich založení, rozvoj a růst s tím, že budu komparativní analýzou ukazovat na různá podnikatelská rizika, které mohou v těchto fázích pro podnikatelské subjekty obou zemí nastat při výběru a užívání konkrétních bankovních produktů.

V závěru vyvodím konkrétní návrhy na eliminaci podnikatelských rizik spojených s užíváním produktů banky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVĚROVÉ PRODUKTY PRO PODNIKATELE A JEJICH RIZIKA

V současné době mohou podnikatelské subjekty využívat různé finanční služby bankovních domů. Především se chci zabývat takovými bankovními produkty, které jsou spojené s určitými riziky, tzn. mohou podnikatelům i firmám v průběhu jejich užívání způsobit problémy. Do takovéto skupiny určitě patří úvěrové produkty.

1.1 Úvěrové obchody

Úvěrování uvádí do pohybu kapitál, který by jinak ležel ladem. Pojem úvěr vyjadřuje zapůjčení peněžního kapitálu: znamená přenechání hospodářského práva disponovat kapitálem oproti závazku vrátit později zapůjčený kapitál majiteli a vyplatit mu jistou peněžní částku (úrok), která je odměnou za půjčení [4]. Jiným výrazem pro slovo úvěr je pojem kredit, který pochází z latinského slova credere (věřit, důvěřovat). Aktivní úvěrové obchody představují jednu z nejzávažnějších oblastí činnosti bank. Zodpovědnost, s níž banky přistupují k přípravě těchto obchodů výrazně ovlivňuje jejich celkovou obchodní úspěšnost. Všeobecně se rozlišují úvěry obchodní, které vznikají v důsledku dodavatelsko – odběratelských vztahů a úvěry bankovní, které banky poskytují svým klientům na jejich žádost.

Úvěrové obchody se člení na:

- peněžní úvěry – znamenají skutečné poskytnutí likvidních peněz, odrážejí se v bilanci banky a také přímo ovlivňují její likviditu.
- závazkové úvěry – neznamenají pro klienta bezprostřední získání likvidních prostředků. Banka se v tomto případě pouze zavazuje splnit závazek svého klienta, pokud on tak neučiní sám.
- alternativní formy financování – jedná se o poměrně nové druhy finančních služeb, které klientům umožňují získat peněžní prostředky za specifických podmínek. Běžně se používá factoring, forfaiting a leasing.

zdroj: [4]

1.1.1 Krátkodobé úvěry

Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je úvěr, který banka poskytuje v pohyblivé výši klientu na jeho běžném účtu. Základem tohoto typu úvěru je kontokorentní účet, tj. takový běžný účet, na kterém je možný kreditní i debetní zůstatek. Kontokorentní úvěr vzniká uzavřením úvěrové smlouvy, ve které se banka zavazuje poskytnout klientu úvěr na běžném účtu. Současně mu oznámí výši úvěrového rámce, tzn. povolený rozsah přípustného debetu.

Kontokorentní úvěr může být čerpán na různé účely např. na vyrovnání výkyvů běžného účtu, na sezónní potřebu oběžného majetku, na dlouhodobější potřebu oběžného majetku nebo na krátkodobé investiční výdaje ve formě meziúvěru (překlenovacího úvěru).

Kontokorentní úvěr je pro podnikatelský subjekt ze všech krátkodobých bankovních úvěrů nejdražším, ale nabízí klientům určité nezanedbatelné výhody. Umožňuje čerpat úvěr pouze ve výši odpovídající aktuální potřebě a současně nezavazuje klienta pevným splátkovým kalendářem.

zdroj: [4], [3]

Další krátkodobé bankovní úvěry:

- eskontní úvěr
- negociační úvěr
- akceptační úvěr
- ramboursní úvěry
- lombardní úvěry

Ručitelské úvěry

Podstata tohoto úvěru spočívá v převzetí ručení banky za závazek svého klienta vůči třetí osobě v případě, že ten svůj závazek ve stanovené lhůtě nesplní. Banka v tomto případě přejímá záruky za cizí závazek. Peněžní plnění ze strany banky je jen potencionální a nastává jen v případě platebního selhání hlavního dlužníka, tzn., že banka v případě poskytnutí ručitelského úvěru vystupuje ve funkci vedlejšího dlužníka. Ručitelské úvěry vystupují ve formě bankovních záruk.

Bankovní záruka

Bankovní záruka patří mezi závazkové úvěry a používá se jako zajišťovací instrument zejména v platebním styku. Bankovní zárukou mohou být zajištěny i neplatební závazky. Bankovní záruka vzniká jednostranným písemným prohlášením banky v záruční listině, která prohlašuje, že uspokojí beneficienta této záruky do určité výše peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba nesplní svůj závazek, nebo budou-li naplněny jiné podmínky v záruční listině stanovené.

Podle účelu, který bankovní záruka plní se rozeznávají záruky:

- dodavatelské
- dopravní
- nabídkové
- na odstranění vad
- zálohové
- v zahraničním obchodě

zdroj: [3]

1.1.2 Střednědobé a dlouhodobé úvěry

Úvěr na investice

Jedná se o úvěr určený na pořízení hmotného, případně nehmotného investičního majetku (staveb včetně projektů, strojů a zařízení nebo jejich souborů apod.). Úvěr lze čerpat jednorázově nebo postupně, a to k přímým platbám na účet dodavatele nebo prodávajícího na základě předložených dokladů (faktur, kupních smluv apod.). Na běžný účet klienta se peníze převádějí jen ve výjimečných a odůvodněných případech. Účelovost pak banka ověřuje následně. Čerpání úvěru je omezeno skutečně vynaloženými náklady na pořízení investičního majetku. U tohoto typu úvěru se používá pevná nebo pohyblivá úroková sazba. Úroky klient hradí měsíčně nebo čtvrtletně – v termínech dohodnutých ve smlouvě o úvěru. Metoda úročení se rovněž sjednává v této smlouvě [vlastní].

Hypoteční úvěr

Tento typ dlouhodobého úvěru je určený k investování do nemovitostí, jeho splácení je zajišťováno zástavním právem k nemovitosti. Nemovitost se musí nacházet na území daného státu, členského státu Evropské unie nebo jiného státu, tvořícího Evropský hospodářský prostor [4].

Účelem hypotečního úvěru je zpravidla profinancování:

- koupě nemovitosti do vlastnictví
- vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků k nemovitosti
- koupě spoluvlastnického podílu k nemovitosti
- výstavby nemovitosti a přístaveb
- rekonstrukce, modernizace či opravy nemovitostí
- zhodnocení pozemků
- konsolidace dříve poskytnutých úvěrů použitých na investice do nemovitosti

1.1.3 Alternativní formy financování

Faktoring

Financování firem prostřednictvím factoringu spočívá v odkupu krátkodobých pohledávek před dobou jejich splatnosti, kde dodavatelé zboží nebo služeb postupují na faktoringovou společnost (faktora) své pohledávky za odběrateli.

Cílem factoringu je stav, kdy dodavatel není odkázán na mnohdy několikaměsíční doby splatnosti a může se svými zdroji disponovat téměř ihned. Z praktického hlediska se tedy jedná o určitý druh překlenovacího úvěru. Toto financování není navíc omezeno žádným limitem, jeho výši ovlivňuje přímo klient tím, že je schopen vyrábět a prodávat své produkty, tj. vytvářet pohledávky vhodné pro financování.

Forfaiting

Je odkup středně a dlouhodobých pohledávek forfaitingovou organizací (forfaitem). Odkupované pohledávky musí splňovat několik požadavků. Jejich splatnost je zpravidla delší než 90 dnů, ve většině případů jsou za zahraničním subjektem, jsou denominovány ve volně směnitelné měně, jednotlivé transakce mají hodnotu vyšší než 200 000 USD (v přepočtu) a musí být zajištěné (zpravidla směnkou nebo bankovní zárukou). Na rozdíl od factoringu je vedle doby splatnosti a ručení rozdíl také v tom, že v praxi se forfaitují zpravidla jednotlivé pohledávky. Stejně jako u factoringu přebírá odkupem pohledávky forfaitingová organizace veškeré riziko nesplacení odběratelem i ručitelem.

zdroj: [3], [4], [14]

1.2 Rizika spojená s úvěrovými produkty

Úvěrové riziko

Toto riziko spočívá v tom, že podnikatel nebo podnik nebude schopen plnit své závazky vůči bance. Vzniká především z úvěrů poskytnutých bankou, při zárukách banky, při devizových obchodech nebo obchodech s cennými papíry.

Úrokové riziko

Úrokové riziko vyplývá ze změn tržních úrokových sazeb, úrokové sazby jsou nestálé (mění se) a tím se zvyšuje úrokové riziko.

Nesplácení pohledávky

Banky vykazují poskytnuté úvěry jako pohledávky za klienty. Standardní pohledávky jsou pohledávky, o jejichž splacení není důvodu pochybovat. U nestandardních a pochybných pohledávek je pravděpodobné alespoň jejich částečné splacení, u ztrátových ani to ne. Do této poslední kategorie spadají zejména pohledávky za klienty, na jejichž majetek byl vyhlášen konkurz. Tzv. klasifikované úvěry pak tvoří nestandardní, sledované, podhybné a ztrátové pohledávky.

zdroj: [4], [vlastní]

Následující tabulka ukazuje na výši těchto pohledávek (skupin pohledávek)
u vybraných bank.

Tab. 1. Pohledávky vybraných bank za klienty a jejich klasifikace

Pohledávky vybraných bank za klienty - stav k 31. 12. 2006 (v tis. Kč)						
Banka	Pohledávky za klienty celkem	Z toho:				Podíl ohrožen. pohledávek
		Standardní	Sledované	Ohrožené	Ostatní	
Česká spořitelna	297 230 466	138 346 723	7 851 605	7 493 338	143 538 799	2,52%
Komerční banka	200 834 770	175 079 348	16 794 789	8 960 633	0	4,46%
Československá obchodní banka	183 740 830	120 558 234	51 101 776	12 080 820	0	6,57%
GE Money Bank	64 692 737	51 443 082	5 049 280	6 456 832	1 743 543	9,98%
Raiffeisenbank	54 886 388	47 143 600	5 084 394	2 325 028	333 367	4,24%
Volksbank	20 951 198	19 724 806	907 332	319 060	0	1,52%

zdroj:[6]

Bance jsou klasifikované úvěry nepříjemné hned z několika důvodů. Především je připravují o zisk. S klasifikovanými úvěry je daleko více práce, což představuje dodatečné náklady. Banka musí průběžně sledovat průběh jejich splácení a vyhodnocovat změny situace dlužníka i kvality zajištění. Obvykle také musí s klientem průběžně komunikovat a pomáhat mu řešit jeho finanční obtíže například formou restrukturalizace úvěru. Často však musí pohledávku intenzivně vymáhat. To představuje další náklady i riziko negativní reklamy v případě neadekvátního postupu.

Bankám existence klasifikovaných úvěrů také kazí jejich bilanci. Podle platných předpisů banky musí k jednotlivým kategoriím problémových pohledávek tvořit opravné položky. Vytvořené opravné položky vstupují do hospodaření banky, a snižují tak tvorbu jejího zisku. Banka navíc vykáže jako zisk a odvede daně i z úroků, které nejsou spláceny.

Každá banka tak musí řešit dilema, zda si má problémové pohledávky ponechat, nebo se jich zbavit a prodat je některé inkasní společnosti. Obě tato řešení české i slovenské banky používají, vždy však zdůrazňují svou snahu napřed se s klientem domluvit na nějakém pro obě strany schůdném řešení. Ať už se banka rozhodne vzniklé pohledávky za klienty vymáhat, nebo je prodat, vždy prodělá. Zdaleka nejlepší by tedy pro banky bylo, pokud by dokázaly vzniku problémových pohledávek předejít. To se však těžko realizuje.

Při vymáhání pohledávek vždy existuje riziko, že z toho vznikne mediální kauza. O to, aby klienti po shlédnutí dramatické reportáže v televizi měli jméno banky spojeno s razantním postupem exekutora, který si za svou práci naučtuje vysoké částky a navíc se občas dopustí nějakého excesu, určitě žádná banka nestojí. Zvláště když v reklamním spotu následujícím třeba hned po oné reportáži banka zdůrazňuje svůj přátelský přístup ke klientům. Na druhou stranu si žádná banka nemůže dovolit problémové pohledávky důsledně neřešit – už jen proto, aby klienti nenabyli dojmu, že jim při nesplácení úvěrů vlastně nic nehrozí.

2 PRODUKTY INVESTIČNÍHO BANKOVNICTVÍ A JEJICH RIZIKA

Investiční bankovníctví se zaměřuje na poskytování zprostředkovatelských služeb v oblasti alokace kapitálu v ekonomice. Produkty investičního bankovníctví nabízejí i pro podniky a podnikatele obchodování s cennými papíry na vlastní i cizí účet, přípravu nových emisí cenných papírů apod.

2.1 Cenné papíry a s nimi související možnosti investování

Cenné papíry

Cenný papír lze charakterizovat jako záznam, se kterým zákon spojuje určitá majetková, popř. jiná práva oprávněné osoby a který má náležitosti stanovené zákonem. Představuje pohledávku vlastníka vůči tomu, kdo cenný papír vydal (emitoval).

Podle zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech jsou za cenné papíry považovány akcie, zátižní listy, podílové listy, dluhopisy, investiční kupóny, kupóny, směnky, šeky, cestovní šeky, náložní listy včetně konosamentů, skladištní listy, jiné listiny.

Společným rysem obchodovatelných cenných papírů je jejich volná převoditelnost, mobilizovatelnost majetku (investice) a likvidita, tj. možnost jejich přeměny v peněžní prostředky [4].

2.1.1 Akcie

Akcie je cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Hlavním výnosem z akcií je dividenda. Dividenda je podíl na čistém zisku akciových společností vyplacených akcionářům. Výnosem je tržba z prodeje akcií, je-li prodejní cena vyšší než nákupní.

Jaké jsou výhody investice do akcií?

- Výnos z pohybu kurzu
- Dividenda
- Podíl na významných společnostech v tuzemsku i zahraničí

- Nulové zdanění výnosů z pohybu kurzu při držbě akcie delší než 6 měsíců
- Snazší prodej než u dluhopisů

Dlouhodobá investice do akcií má smysl. Optimální doba investice do akcií se počítá v letech. Někteří odborníci doporučují tento typ cenných papírů držet minimálně deset let. Čím déle akcie bude podnikatel (podnik) ve svém portfoliu držet, tím pravděpodobněji budou výnosy vyšší než z jakékoli jiné investice. Během investování musí být akcionáři připraveni na dočasné výkyvy hodnoty svého portfolia. V delším období mají tyto výkyvy na celkový výnos pouze nepatrný vliv.

Akcie nepatří mezi krátkodobé investiční instrumenty. Tomu, kdo akcie nakupuje a obratem prodává, při konečném účtování zpravidla nevyplácí. Musí se vydělat i na poplatky obchodníků s cennými papíry.

Akcie nenabízejí jen toto zhodnocení. Jejich vlastnictví zakládá právo na výplatu dividendy, tedy podílu na zisku akciové společnosti [15].

2.1.2 Dluhopisy

Dluhopisy jsou cenné papíry, s nimiž je spojeno právo majitele požadovat splácení dlužné částky v nominálních hodnotách a výnosů z něj k určitému datu a povinnost osoby oprávněné vydávat dluhopisy (emitenta) tyto závazky splnit.

Členění dluhopisů

Podle osoby dlužníka se dluhopisy dělí na dluhopisy státní, komunální, podnikové, zaměstnanecké a hypotéční zástavní listy.

Dluhopisy (obligace, bondy) jsou oblíbeným investičním nástrojem především pro své výnosy v podobě pravidelných úroků. Jedná se o půjčku, kterou poskytuje nový majitel dluhopisu jeho vydavateli. Dluhopisy jsou cenné papíry obchodovatelné na burze cenných papírů. Na rozdíl od akcií, které lze na kapitálových trzích také koupit, není pro investora hlavním cílem a měřítkem výnos z pohybu kurzu dluhopisu, ale výše pravidelných úroků, k jejichž platbě se přímo v textu dluhopisu jeho vydavatel zavázal. Úroky jsou vypláceny až do konce platnosti dluhopisu. V tom okamžiku investor obdrží zpět i prostředky, které za dluhopis při jeho koupi zaplatil.

zdroj: [4], [14]

2.1.3 Fondy

Fondy jsou nástrojem kolektivního investování, a tedy podnikatel v roli investora nemusí rozhodovat o tom, jaké konkrétní cenné papíry je vhodné nakoupit. Nejběžnějším typem fondů jsou otevřené podílové fondy. Ty shromažďují peníze od investorů, za které pak profesionální správce (banka) nakupuje ve větších objemech různé cenné papíry na kapitálovém či peněžním trhu. Výhodou fondů je, že díky sdružené investici se pak významně rozkládá riziko pro každého podílníka oproti investici v menším objemu. Každý investor obdrží podle výše investované částky odpovídající počet podílových listů, jež představují podíl na majetku ve fondu. Při investování menších částek (stovky či tisíce korun) nebo při pravidelném investování je investování do fondů obvykle výhodnější a téměř vždy méně rizikové než investování do konkrétních akcií nebo dluhopisů.

Podílový fond není samostatnou investicí, žádný nový druh investice nevytváří, ale pouze sdružuje stávající investiční instrumenty (akcie, dluhopisy, nástroje peněžního trhu) a vytváří tak různé typy fondů [6].

2.2 Investiční riziko

Investiční riziko spočívá v tom, že hodnota investice v čase kolísá a může se pohybovat nejen směrem vzhůru, ale i klesat. Je to zcela běžný jev a podnikatelské subjekty by s tímto měli počítat. Investiční riziko lze omezit dostatečnou délkou investice, tedy investičním horizontem, a lze na něm dokonce vydělat. Při dlouhodobém investování platí totiž rovnice:

Obr. 1. Rovnice dlouhodobého investování

zdroj: [17]

Při stanovení investičních cílů je velmi důležité, aby si podnikatelský subjekt určil výši rizika, kterou je ochoten nést.

Investiční riziko a investiční horizont

Investiční horizont určuje, na jak dlouho může klient banky (investor) investované peníze postrádat. S investičním horizontem úzce souvisí možné investiční riziko. Čím delší je totiž investiční horizont, tím větší pravděpodobnost, že případný pokles trhů bude vystřídán jejich růstem, a tím rizikovější instrument může zvolit a naopak. Čím rizikovější je investice, tím delší investiční horizont vyžaduje.

Druhy investičního rizika

Investiční riziko se vyznačuje základními znaky, jsou to:

- definovatelnost – budoucí výnos investora je nejistý
- měřitelnost – měří se pravděpodobností, že předpokládaný výnos nebude dosažen
- čitelnost – roste s růstem očekávaného výnosu
- nadčasovost – nelze se jej zbavit, lze ho však omezit

Celkové investiční riziko je tvořeno několika dílčími riziky, jejichž zdrojem je např. investiční zprostředkovatel, samotný investiční nástroj, který je předmětem investice, prostředí, ve kterém podnikatelský subjekt investuje, úroveň státní regulace aj. V další části rozeberu tyto jednotlivá rizika.

Riziko investičního zprostředkovatele

Riziko vychází z možné neserióznosti nebo nekompetentnosti investičního zprostředkovatele, jehož jednání může mít za následek poškození investora. Při eliminaci tohoto rizika je třeba, aby si podnikatel či firma zprostředkovatele prověřila.

Riziko investičního produktu

Investor (podnikatel) by měl zvážit reálnost produktu, porovnat a zhodnotit nabízený produkt s možným zhodnocením jiných druhů investic. Důležitá je i historie produktu, jak dlouho je na trhu a kolik investorů si jej už pořídilo. Riziko produktu se také skrývá v nákladech na pořízení produktu, zdánlivě vysoké výnosy investice se mohou rozplynout ve vstupních, výstupních a dalších poplatcích. Riziko produktu je dále závislé na měně (kolísání kurzu měn), sektoru (expanzivní vývoj některých sektorů může být vystřídán drastickým poklesem) a regionu, kde jsou aktiva alokována.

Riziko prostředí

Investiční riziko je dáno politickou stabilitou, úrovní legislativy a mírou regulace příslušného trhu. Rozlišují se tři základní kategorie prostředí:

- rozvinuté trhy – patří sem USA, Kanada a západní Evropa
- rozvíjející se trhy – řadí se sem střední a východní Evropa, Latinská Amerika, jiho-východní Asie a Afrika
- nedemokratické systémy

Z toho vyplývá, že nejmenší riziko prostředí je na rozvinutých trzích, největší pak v politicky nestabilních systémech.

Transakční riziko

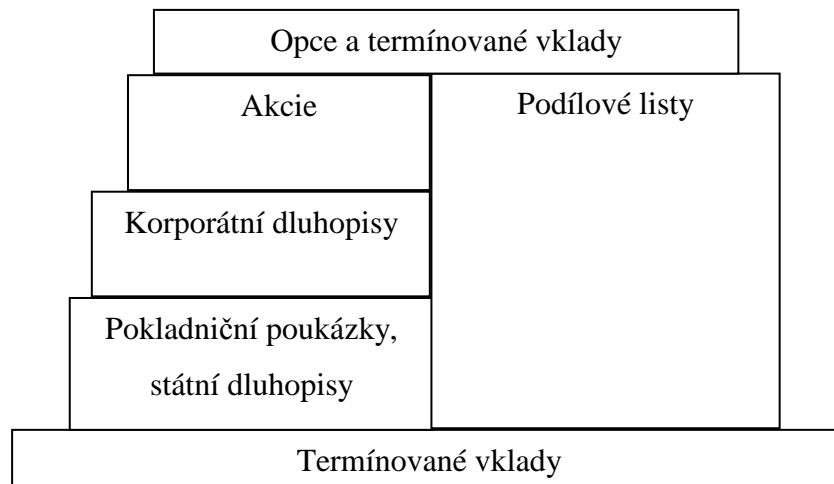
Toto riziko se váže na možnost vzniku ztráty při provádění či vypořádání investičních obchodů. U investic do cenných papírů vedených v jiné měně existuje také riziko měnových ztrát.

Úroveň státní regulace

Každý stát se snaží regulovat kapitálový trh, ale to ještě neznamená, že na trhu existují pouze subjekty, které neporušují stanovená pravidla. Skutečnost, že subjekt získal licenci, nemůže být chápáno jako záruka kvality služeb poskytovaných tímto subjektem. Nelze zaručit, že daný subjekt bude v průběhu své činnosti postupovat vždy korektně a bez pochybení. Proto je vždy potřebná obezřetnost investorů a přijetí určitého dílu zodpovědnosti za investiční rozhodnutí.

Pyramida rizika u jednotlivých typů investic

Jednotlivé druhy investic jsou spojeny s různou mírou rizika. Tuto míru rizika mohou vyjádřit pomocí tzv. pyramidy rizika. Riziko stoupá směrem k vrcholu pyramidy.

Obr. 2. Pyramida rizika

zdroj: [17]

Investice do cenného papíru nese ještě další rizika, které mohou ovlivnit návratnost investice a podnikatelský subjekt by s nimi měl počítat.

- investice není pojištěna ani zaručena státem, žádným jiným orgánem
- hodnota investice může v čase kolísat
- s investicí jsou spojena rizika včetně případné ztráty hodnoty investovaných prostředků
- minulé výnosy nejsou zárukou budoucích výnosů

zdroj: [6], [17]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA BANKOVNÍCH PRODUKTŮ A JEJICH RIZIK V JEDNOTLIVÝCH FÁZÍCH ŽIVOTA PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

Varianty využitelné pro financování firmy v různých fázích rozvoje jsou obdobné jak v Česku tak na Slovensku, přesto jsou mezi nimi určité rozdíly.

Pokud se v této části zaměřím na konkrétní rizika bankovních obchodů v obou zemích, pak jsou určitě různá pro jednotlivé fáze života podniku. Tyto fáze mohou probíhat podle následujícího scénáře:

- úvahy o podnikání
- založení firmy
- rozvoj podnikatelské aktivity
- stabilita firmy spojená s růstem

zdroj: [1]

3.1 Úvaha o podnikání

Do této kategorie patří občan, který má pouze vizi nebo ideu výrobku či služby. Nemá však podnikatelský záměr, ani marketingový průzkum trhu a nemá ani tým spolupracovníků. První rozhodnutí je začít. Musí získat znalosti o formách podnikání, etice podnikání a možných oborech činností soukromého podnikání, jeho kladech a záporech. O financování v této fázi zpravidla nemají banky příliš velký zájem, protože:

- představa zakladatele je velmi mlhavá
- jde o investici zpravidla velmi rizikovou
- doba k dosažení finančních efektů je příliš dlouhá

Většinou zakladatel (začínající podnikatel) používá vlastní finanční prostředky, také hledá pomoc v rodině a u přátel. Nevýhodou půjčených peněz od rodiny nebo známých je, že zakladatel má s nimi úzké osobní vztahy.

Pro fázi přípravy na podnikání jsou vhodné všechny úvěrové produkty, které banky nabízejí jako spotřebitelské úvěry. Každý žadatel o půjčku musí projít takzvaným skoringem a s půjčkou může počítat teprve tehdy, když v něm uspěje.

Doložení výše příjmů je nutné u každé žádosti. Zájemce o půjčku musí počítat s tím, že placení úroků nebude jediným nákladem. Banky účtují nejdříve poplatky za vyřízení úvěru a po schválení půjčky je dalším nákladem poplatek za vedení úvěrového účtu. Žadatel zpravidla také musí mít u konkrétní banky otevřený běžný osobní (podnikatelský) účet, za jehož vedení taktéž platí poplatek.

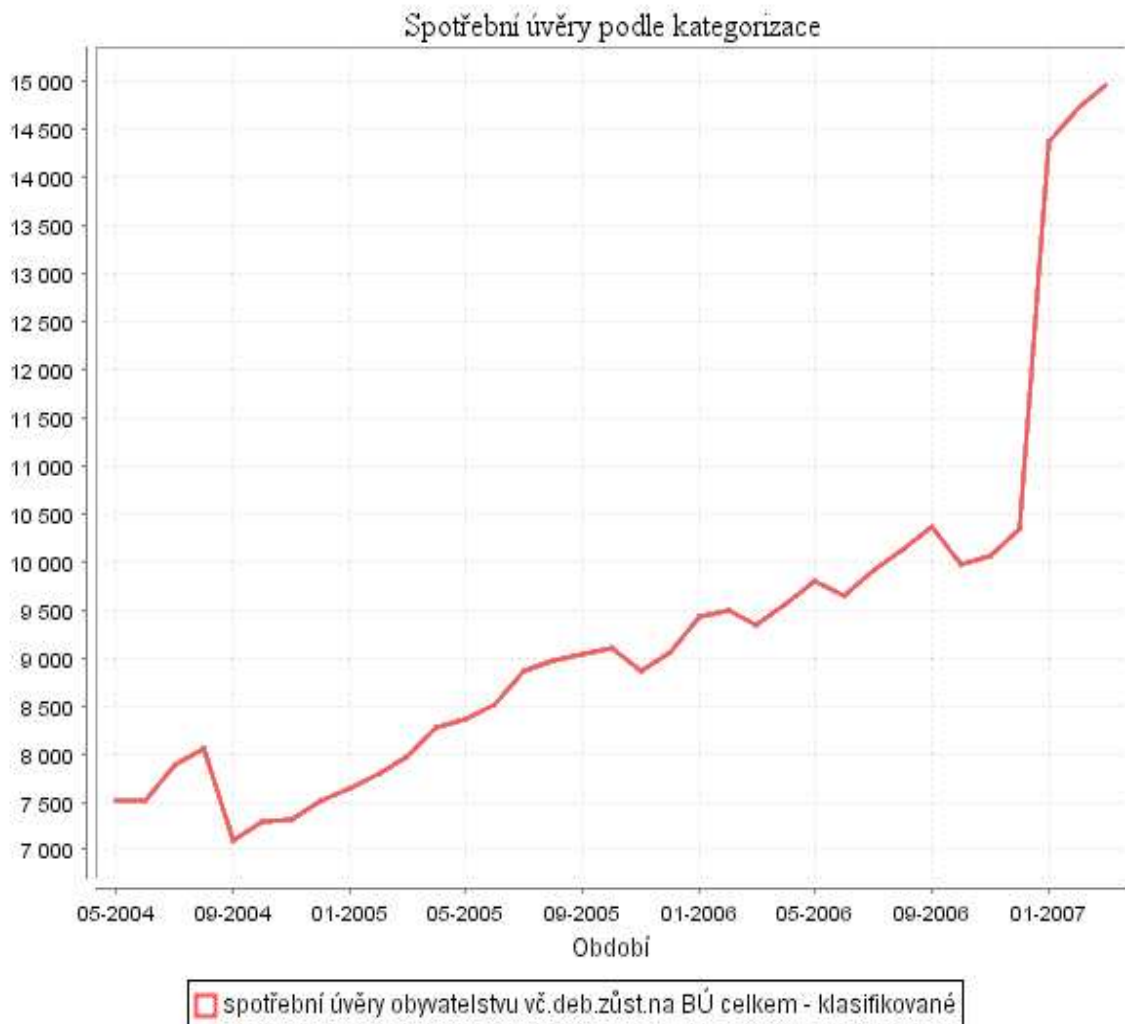
Tab. 2. Vybrané podmínky spojené s bankovními neúčelovými spotřebitelskými úvěry v ČR a na Slovensku.

Banka	Vedení úvěrového účtu ročně	Roční úroková sazba	Max. částka úvěru	Max. částka úvěru bez nutnosti zajištění
Česká spořitelna, a.s.	500,- Kč	od 8,5%	Není stanovena, záleží na schopnosti žadatele splácet.	200 tis. Kč
Komerční banka, a.s.	960,- Kč	od 8,5%	500 tis. Kč	150 tis. Kč
ČSOB, a.s.	720,- Kč	od 10,9%	Není stanovena	300 tis. Kč
GE Money Bank, a.s.	480,- Kč	od 9,9%	200 tis. Kč	200 tis. Kč
HVB Bank Slovakia, a.s.	1 068,- Sk	od 9,05%	300 tis. Sk	300 tis. Sk
Tatra banka, a.s..	1 000,- Sk	od 8,5%	25 mil. Sk	700 tis. Sk

zdroj: [vlastní]

Z tabulky je patrné, že neúčelové spotřebitelské úvěry v obou zemích nejsou pro začínající podnikatele tou nejlevnější variantou. Přesto se v praxi setkávám s klienty (občany), kteří tuto formu financování zvolí pro rozjezd svého podnikání.

Rizikovitost těchto úvěrů je v této fázi velká, což dokazuje i následující graf, který ukazuje na rostoucí počet klasifikovaných úvěrů tohoto typu. Sledované období je od vstupu ČR do EU až po současnost. Údaje na ose y jsou v mil. Kč.

Obr. 3. Spotřební úvěry podle klasifikace „klasifikované“

zdroj: [10]

Z grafu je patrné, že klasifikované úvěry (tzn. nestandardní, sledované pochybné, ztrátové) neúčelového typu každým rokem rostou. V dnešní době jsou spotřebitelské úvěry velmi žádané. Určitý vliv na to má i medializace těchto produktů. Graf obsahuje i ty případy, kdy klient, který má neúčelový úvěr není podnikatelským subjektem. Účelem tohoto grafu je ale ukázat na to, že rizikovitost těchto úvěrů je velká, klienti jsou převáděni z kategorie standardní do kategorie klasifikované tzn. sledované, pochybné a ztrátové a to z důvodů neplnění podmínek smlouvy (špatná splátková disciplína).

V další části textu se zaměřím na analýzu spotřebitelských klasifikovaných úvěrů v Česku a na Slovensku.

V roce 2006 tvořil na Slovensku podíl klasifikovaných spotřebitelských úvěrů 6,2% (prosinec 2006) na celkovém počtu úvěrů poskytnutých domácnostem. V lednu roku 2006 to bylo 5,6%. Lze vidět nárůst o 0,6% těchto neúčelových úvěrů, které jsou klasifikované v období leden 2006 – prosinec 2006 na celkovém počtu bankami poskytnutých spotřebitelských úvěrů. V České republice byl stav ke konci roku 2005 u těchto úvěrů ještě horší. Podíl klasifikovaných spotřebitelských úvěrů na celkovém počtu těchto úvěrů byl 7,8%. V roce 2004 byla v ČR situace taková, že podíl těchto klasifikovaných úvěrů byl na celkovém počtu poskytnutých spotřebitelských úvěrů až na hranici 12%. Uváděné podíly zahrnují pouze ztrátové spotřebitelské úvěry, tzn. ty klasifikované úvěry, které pro banky opravdu znamenají to, že pohledávka je nesplácena déle než 360 dní. Pozitivní jev je, že počet úplně ztrátových pohledávek bank klesá. Naproti tomu však ročně roste počet klasifikovaných úvěrů (nestandardních, sledovaných a pochybných) tohoto neúčelového typu, což je určitě negativní jev. Tyto údaje jsou pouze za bankovní sektor.

zdroj: [vlastní], [9], [10]

3.2 Zahájení podnikání

V této fázi se podnikáním zabývá alespoň jeden člověk na plný úvazek, prototyp výrobku nebo služby už byl vyvinut, podnikatelský záměr je reálný, což potvrdily i uskutečněné první prodeje.

V rámci tohoto období by měl podnikatel nabýt znalosti o zajišťování finančních prostředků ke „startu“ do podnikání.

O firmu již v některých případech projeví zájem fondy rizikového kapitálu a to především v situacích, když produkt je patentově chráněný, když je prokazatelný zájem trhu o výrobek nebo službu apod. Podnikatel může hledat zdroje financování prostřednictvím fondů rizikového kapitálu, jednat o poskytnutí grantů z nadací a rozvojových agentur a také vybírat mezi zvýhodněnými úvěrovými produkty bank.

3.2.1 Bankovní produkty v ČR a na Slovensku pro podnikatele nacházející se ve fázi zahájení podnikání

Program START

V České republice nabízí Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a Českomoravská záruční a rozvojová banka produkt START. Jedná se o program zvýhodněných úvěrů pro začínající podnikatele, jehož cílem je umožnit pomocí zvýhodněných úvěrů vstup do podnikání a jeho rozvoj v počáteční fázi. Je určen pro podnikatele vstupující poprvé do podnikání. Program se vztahuje pouze na podnikatele fyzické osoby, které musí splnit všechny podmínky programu.

Úvěr se poskytuje na pořízení dlouhodobého majetku a nehmotného majetku, zejména pozemků, budov, staveb, strojů a zařízení, dopravních prostředků a know-how, na rekonstrukci a modernizaci dlouhodobého hmotného majetku, bezprostředně souvisejícího s realizací projektu.

Forma a výše podpory

Podpora je poskytována ve formě:

- bezúročného úvěru
- zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru

Jednomu příjemci podpory může být v tomto programu poskytnuta pouze jedna z forem podpory a pouze na jeden projekt.

Bezúročný úvěr

- Bezúročný úvěr je poskytován až do výše 90 % předpokládaných způsobilých výdajů projektu.
- Doba splatnosti bezúročného úvěru sjednaná k datu jeho poskytnutí je maximálně 7 let.
- Bezúročný úvěr pro fyzickou osobu nebo pro podnikající právnickou osobu s jedním společníkem je poskytován až do výše 0,75 mil. Kč, pro podnikající právnickou osobu s více společníky či členy až do výše 1,5 mil. Kč.

- Bezúročný úvěr je zajišťován směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právnickou osobou.

Zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru

Zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru je poskytována pouze k úvěrům bank, které mají s ČMZRБ uzavřenu smlouvu o podmínkách poskytování záruk zjednodušeným postupem. Jsou to banky Komerční banka, a.s., Česká spořitelna, a.s. a Československá obchodní banka, a.s.

- Záruka je poskytována až do výše 80 % jistiny zaručovaného bankovního úvěru.
- Zaručovány mohou být úvěry do výše 1,5 mil. Kč s dobou splatnosti delší než 3 roky
- Příjemce podpory hradí pouze část ceny záruky ve výši 0,1 % p.a. z výše záruky
- Současně s poskytnutím záruky je mu poskytnut finanční příspěvek 3 % p. a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky

Spolu se zárukou je poskytován finanční příspěvek k zaručovanému úvěru, a to ve výši 15 % vyčerpaného zaručeného úvěru. Finanční příspěvek k zaručovanému úvěru je vyplacen, pokud příjemce podpory doručí do 2 let ode dne uzavření smlouvy o podpoře poskytovateli podpory zprávu o ukončení realizace projektu a plnění podmínek programu a potvrzení úvěrující banky o vyčerpané částce zaručovaného úvěru a jeho řádném splácení. Program je vyhlášen do konce roku 2013 [12].

Některá rizika při nedodržení podmínek programu:

- Při nedodržení podmínky programu, je povinen podnikatel vrátit neoprávněně získanou veřejnou podporou.
- Získaná veřejná podpora je v případě bezúročného úvěru veřejná podpora připadající na vyčerpanou část úvěru, v případě záruk veřejná podpora připadající na sjednanou dobu ručení, snižena o finanční příspěvek, pokud příjemci podpory nebyl vyplacen.

- Pokud podnikatelský subjekt neposkytne informace nebo dokladu o naplnění podmínky programu je považováno za porušení podmínky.
- V případě použití zaručovaného úvěru na nezpůsobilé výdaje je příjemce podpory povinen vrátit poměrnou část získané veřejné podpory.
- **Za prodlení s vrácením neoprávněně získané veřejné podpory je příjemce podpory povinen zaplatit penále ve výši 24 % p. a. z dlužné částky po splatnosti. Celková výše tohoto penále je omezena výší neoprávněně získané veřejné podpory [vlastní].**

Hledám-li pro srovnání vhodný úvěrový program pro podnikatele nacházející se v této fázi podnikání na Slovensku, tak prostřednictvím úvěrů pro malé podnikatele a živnostníky se snaží slovenská Všeobecná úvěrová banka pokrýt finanční potřeby podnikatelů ve fázi začátku podnikání.

Všeobecná úvěrová banka, a.s. spolupracuje se Slovenskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. při realizaci úvěrových a záručních programů pro malé a střední podnikatele. Spolupráce v oblasti úvěrových a záručních programů umožňuje poskytovat firemním klientům finanční prostředky jako zdroj střednědobých a dlouhodobých úvěrů za výhodnější úrokové sazby. Účelem této spolupráce je podpora rozvoje podnikání, zlepšení přístupu malých a středních podnikatelů k úvěrovým zdrojům. V případě záručních programů SZRB vystavuje ručení formou bankovní záruky za komerční úvěry poskytnuté malým a středním podnikatelům za podmínek uvedených v jednotlivých programech SZRB [13].

Všeobecná úvěrová banka, a.s. ve spolupráci se SZRB nabízí tyto úvěrové programy pro malé a střední podnikatele:

- ROZVOJ II MSP na podporu malých a středních podnikatelů
- ROZVOJ II MSP + EU na podporu malých a středních podnikatelů s podporou v EU

V další části se zaměřím právě na program ROZVOJ II MSP + EU.

Úvěrový program ROZVOJ II MSP + EU na podporu malých a středních podnikatelů s podporou v EU:

Jedná se taktéž o střednědobé a dlouhodobé úvěry sloužící k rozvoji podnikání a zlepšení přístupu malých a středních podnikatelů k úvěrovým zdrojům, žadatelé však musí splňovat jiné kritéria:

1. jsou registrováni na území SR
2. majetková účast státu je maximálně 25%
3. musí být splněno kritérium nezávislosti tzn.:
 - a) podíl jiných podnikatelů (malých a středních) na základním jmění nebo hlasovacích právech není 25% a více
 - b) podíl SME na základním jmění nebo hlasovacích právech není 25% a více
 - c) jsou prokazatelné získané vlastnické vztahy na účely ověření splnění podmínek uvedených v bodech a) a b).

Maximální výška úvěru je 75% oprávněných nákladů financování, maximálně však ekvivalent hodnoty 250 000 EUR. Z úvěru je možné financovat střednědobé a dlouhodobé investice do základních prostředků. Z úvěru je možné financovat max. 75% nákladů oprávněných na financování. Splatnost úvěru je max. do 15.3.2014. *Úvěr je poskytovaný za úrokovou sazbu SZRB a marži VÚB, a.s. Maximální úroková sazba je 4,5% [11].*

V následující tabulce jsou zobrazeny údaje o veškerých poplatkových cenách srovnávaných produktů – programu START a programu ROZVOJ II MSP + EU na podporu malých a středních podnikatelů s podporou v EU. Tabulka dále shrnuje hlavní rizika, které mohou nastat v průběhu užívání těchto produktů.

Tab. 3. Vybrané charakteristiky programu START a ROZVOJ II MSP + EU

	Program START od Česko- moravské záruční a rozvojové banky	ROZVOJ II MSP + EU na podporu malých a středních podnikatelů s podporou v EU od Slovenské záruční a rozvojové banky
Nezávazný úvěrový příslib	bezplatně	bezplatně
Závazný úvěrový příslib	1 000 Kč + 0,45% p.a. z rezervotvorných zdrojů	0,2% z objemu úvěru, min. 3 000 Sk
Zpracování žádosti	bezplatně	bezplatně
Poplatek za realizaci úvěru	4 500 Kč	dohodou
Konzultace vyžádaná klientem pro posouzení reálnosti podnikatelského záměru před uzavřením smluvních vztahů	500 Kč / započatá hodina	bezplatně
Úroková sazba úvěru	0%	Max. 4,5%
Úrok z prodlení	24% p.a.	0,0%
Změna podmínek úvěru	2 000 Kč	1 500 Sk
Důsledky při nesplácení úvěru	penále ve výši 24 % p. a. z dlužné částky po splatnosti	---

zdroj: [11], [12]

Z tabulky je patrné, že oba srovnávané produkty si jsou poměrně hodně podobné. Rozdíl je vidět v tom, že u produktu ROZVOJ II MSP + EU nejsou stanoveny úroky z prodlení jako u programu START a dále zajištění úvěru je na dohodě klienta (podnikatele) a banky, která úvěr poskytuje.

Určitou nevýhodou programu START je dále to, že začínající podnikatel má povinnost doložit alespoň jeden certifikát Národní asociace pro rozvoj podnikání potvrzující úspěšné ukončení vzdělávacího programu Základy podnikání. Pokud začínající podnikatel splní všechny podmínky pro poskytnutí úvěru a produkt získá, může čerpat peníze z úvěru a plní během doby trvání obchodu dohodnuté podmínky, pak jsou tyto typy úvěru pro klienta velmi výhodné. *Nabízená je zde žádná nebo malá úroková sazba a ani poplatky nejsou velké. V praxi však není pro podnikatelský subjekt zcela snadné tyto produkty získat. Platí to jak v České republice, tak na Slovensku [vlastní].*

3.3 Rozvoj podnikatelské aktivity

Ekonomické problémy v podnikání

Podnikatelské subjekty v etapách rozvoje, růstu i zralosti se mohou dostat do situací, kdy klesnou zisky, je potřebná revitalizace nebo může dojít k ukončení podnikání. Jakýkoli podnikatel by měl být v těchto fázích seznámen s riziky souvisejícími s ukončením podnikání, prodejem podniku, možností využití fúze nebo kapitálového vstupu dalšího subjektu do podnikání.

Nejčastější chybou, kterou dělají podnikatelé v tomto stádiu podnikání je nadhodnocení. To znamená, že jejich vlastní hodnocení firmy a jejího podnikatelského záměru přesahuje reálnou hodnotu a možnosti růstu zisku. Jak se vyhnout investicím do nereálných vizí může podnikateli či podniku napomoci poradenství např. v rámci bank.

Realistické záměry jsou cestou, jak získat prostředky z vnějších zdrojů. K jejich vyjádření slouží podnikatelský záměr, který musí ukázat, kolik peněz podnik potřebuje a kolik času plánuje na dosažení cílů. Používá se jak v případě kapitálového vstupu do podnikání, tak v případě žádání o úvěr.

Podnikatelský subjekt v rozvoji

Do této kategorie patří fyzická či právnická osoba, která již zahájila podnikání, má svou provozovnu, vyrábí konkurenceschopné výrobky a prodává je. Má také své dodavatele a odběratele a má perspektivu dalšího růstu. V rámci tohoto období by měl podnikatel nabýt zkušenosti s pravidelným podnikovým stanovováním cílů v oblasti nákladů, výkonů a zisku. Řízení peněžních toků je nejdůležitější aktivitou. Subjekt v tomto období zvyšuje produktivitu, zlepšuje organizaci a rozšiřuje distribuční síť.

Finanční zdroje jsou potřebné především pro další rozvoj výrobků, pro zpracování krizového managementu, přípravu na certifikáty jakosti, popřípadě u větších firem k podpoře marketingu apod.

3.3.1 Bankovní produkty v ČR a na Slovensku pro podnikatele nacházející se ve fázi rozvoje

Důvody podniků půjčit si od banky mohou být různé, pořízení nového stroje, zaplacení mezd či faktury za materiál, investice do nemovitosti, na profinancování oběžných prostředků atd.

Banky nabízejí podnikatelům celou řadu úvěrů, kterými lze tyto potřeby řešit např. investičním úvěrem, hypotečním úvěrem, kontokorentním úvěrem, provozním úvěrem, revolvingovým úvěrem apod.

Po vstupu České republiky a Slovenska do Evropské unie se naskytla podnikatelským subjektům možnost získat peníze ze zdrojů EU. Čerpání zdrojů EU je většinou vázané také na vlastní finanční zdroje žadatele. V případě, že žadatel nemá dostatek vlastních finančních prostředků, nabízejí banky úvěry na překlenutí časového období do refundace zdrojů z EU anebo možnost spolufinancování. V ČR mohou podnikatelé využít veřejné podpory ze strany EBRD (European Bank for Reconstruction and Development) např. u Komerční banky, a.s. (KB).

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) poskytuje bankám úvěrové linky na podporu malého a středního podnikání v České i Slovenské republice.

Pro EBRD je rozvoj malého a středního podnikání klíčovou prioritou. Program financování malých a středních podniků byl zahájen v roce 1999 za základě programu Phare Evropské komise ve spolupráci s EBRD. Jeho cílem je zpřístupnit malým a středním podnikům úvěry, leasing a financování z vlastních zdrojů, a to pomocí financí zprostředkovaných místními finančními institucemi v zemích, které vstupují do EU [17].

zdroj: [14], [17]

V další části této práce jsou představeny dva produkty, které jsou v praxi poměrně často využívány. Za Českou republiku jsem vybral EU Profi úvěr nabízený Komerční bankou, a.s. a Slovenskou republiku zastupuje Progres úvěr, který je produktem OTP Banky Slovensko.

EU Profi úvěr

EU Profi úvěr je úvěrový produkt, který banka připravila pro podnikatele ve spolupráci s EBRD. Komerční banka má poskytnuté zdroje od v podobě tzv. úvěrové linky. EU Profi úvěr je podnikatelský úvěr připravený speciálně pro drobné podnikatele, malé a střední podniky. Tento úvěr může být poskytnut ve formě střednědobého úvěru s postupným splácením nebo krátkodobého revolvingu. Úvěr s postupným splácením je určen na investice a formou revolvingového úvěru může podnikatel dokonce financovat oběžný majetek (krátkodobé pohledávky do lhůty splatnosti a zásoby)

V případě úvěru do 1 milionu korun, stačí pro zajištění úvěru pouze avalovaná krycí blankosměnka. Úvěr nad 1 milion se dále zajišťuje například zástavním právem k nemovitosti, k věci movité nebo k pohledávce. Jistina se splácí měsíčními splátkami k sjednanému datu splatnosti [5].

Této veřejné podpory ze zdrojů EU mohou využít i podniky a podnikatelé na Slovensku prostřednictvím banky OTP Banka Slovensko, a.s. Ta nabízí např. produkt Progres úvěr.

Progres úvěr

Progres úvěr je produkt, který připravila OTB Banka Slovensko ve spolupráci s EBRD. Tento produkt je určen pro malé a střední podniky. Žadatel může využít produkt ve formě revolvingového úvěru nebo splátkového úvěru. Lze jej také použít na profinancování provozních potřeb nebo investičních aktivit. Zajištění je formou ručitelského prohlášení při financování provozních potřeb nebo movitým či nemovitým majetkem v případě financování investičních potřeb.

zdroj: [16]

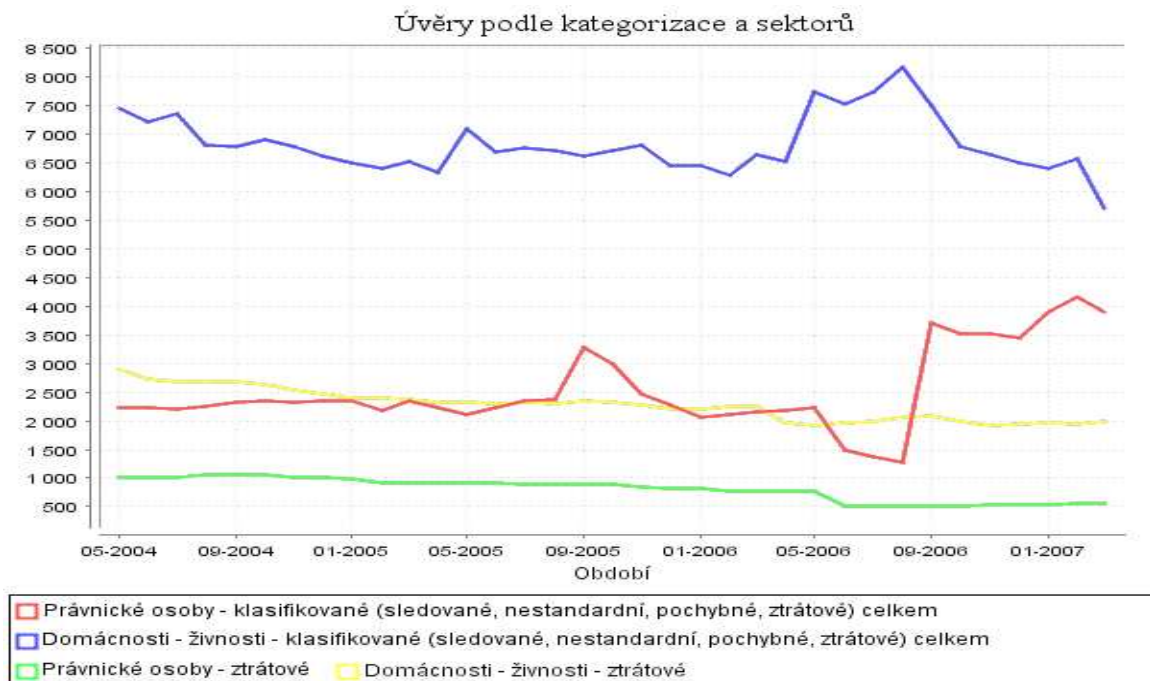
Tab. 4. Srovnání podmínek pro úvěry s veřejnou podporou ze zdrojů EU v ČR a na Slovensku

Produkt	Výše úvěru	Poplatky	Úrokové sazby	Zajištění úvěru	Podmínky pro poskytnutí úvěru
EU Profi úvěr	max. 4 mil. Kč	zpracování žádosti o poskytnutí úvěru zdarma	5% - 8%	krycí blankosměnka	max. roční tržby do 210 mil. Kč
		zpracování úvěru zdarma		zajištění nemovitým majetkem	prokázání podnikání min. po dobu 1 uceleného účtového období
		vedení úvěrového účtu 300,- Kč			klient bez předešlých úvěrů (včetně kontokor. ú.)
Progres úvěr	max. 5 mil. Sk	zpracování žádosti o poskytnutí úvěru zdarma	4% - 7%	ručitelská listina	max. roční tržby do 500 mil. SKK
		zpracování úvěru 1% min. 4000,- Sk		zajištění movitým nebo nemovitým majetkem	prokázání podnikání min. po dobu 2 ucelených účtových období
		vedení úvěrového účtu 100,- Sk			

zdroj: [16], [17]

Rizika bankovních produktů, která jsou nabízena komerčními bankami podnikatelským subjektům ve fázi rozvoje jsou dle mého názoru poměrně velká. Subjekt, ať už firma nebo živnostník se může dostat do platebních potíží a nemá v této kritické situaci finanční prostředky na splátky úvěrů nebo splácí s velkým zpožděním. V praxi se setkávám často s těmito problémy u revolvingových úvěrů, kdy klient přecení své možnosti a získaný limit peněz, který si prostřednictvím tohoto typu úvěru u banky zajistí, je pro něj příliš vysoký. Revolvingové úvěry se sjednávají na 1 rok, poté se buď obnovují nebo je klient splatí. U tohoto typu úvěru klient nemusí po vyčerpání částky úvěru pravidelně splácet jistinu, splácí pouze úroky z vyčerpané částky. Rizikovost je v tom, že klient ke dni, kdy má tento úvěr splatit, nemá dostatek finančních prostředků na splátku vyčerpané jistiny. V nejhorších případech dochází k tomu, že banka realizuje zástavu vkladu, zástavu nemovitosti, zabavení movité věci atd.

Následující graf ukazuje úvěry podle kategorizace a vybraných sektorů. Jelikož se zabývám podnikatelskými riziky vybral jsem si sektor živnostníků a finančních institucí (právnických osob). Sledovaným obdobím je doba od vstupu České republiky do EU až k současnému období a pro přehlednost je toto sledované období rozčleněno do kvartálů. Na ose y jsou údaje v mil. Kč.

Obr. 4. Úvěry podle kategorizace a sektorů

Z grafu je patrné, že nejvíce klasifikovaných závazků klientů vůči bankám jsou tvořeny drobnými podnikateli, tedy živnostníky, z toho je poměrně velký podíl ztrátových úvěrů. Ztrátová pohledávka banky je taková, kdy dojde ze strany klienta k nesplacení úvěru a banka musí v takovém případě musí přistoupit k vymáhání pohledávky. U finančních institucí, jako právnických osob, je vývoj klasifikovaných úvěrů v poslední době na vzestupu a to není dobré. Avšak z toho ztrátové pohledávky od roku 2004 až doposud klesají. Graf zachycuje účelové podnikatelské úvěry a dále kontokorentní úvěry. Následující tabulka udává konkrétní údaje z grafu a to za jednotlivé celé roky.

Tab. 5. Úvěry podle kategorizace a sektorů (v mil. Kč)

Období	Právnické osoby – klasifikov. celkem	Právnické osoby - ztrátové	Živnostníci – klasifikované celkem	Živnostníci – ztrátové
31.12.2004	2 360,1	1 003,2	6 624,5	2 466,9
31.12.2005	2 269,3	826,2	6 454,7	2 216,4
31.12.2006	3 455,3	540,5	6 501,6	1 939,4

zdroj: [10]

Z tabulky lze snadno vyčíst, že podíl úplně ztrátových úvěrů na celkovém počtu klasifikovaných úvěrů jak u živnostníků, tak u firem je každým rokem menší. Problém je v nárůstu celkových klasifikovaných pohledávek tzn. nestandardních, sledovaných a pochybných. Klasifikovaný úvěr je úvěr, jehož splácení je nějakým způsobem ohroženo. Banky musí na takové úvěry tvořit rezervy. Takové pohledávky za klienty jsou vedené jako úvěry, u kterých došlo nebo dochází k neplnění podmínek úvěrové smlouvy. U takto klasifikovaných úvěrů je možné v budoucnu, v průběhu trvání úvěrového obchodu očekávat, že se stanou ztrátovými úvěry. A to je pro banku i pro podnikatelský subjekt ta nejhorší situace.

V další části textu se zaměřím na analýzu úvěrů (klasifikovaných) pro podnikatelské subjekty v ČR a na Slovensku.

Na Slovensku byl podíl klasifikovaných úvěrů poskytnutých podnikatelským subjektům za rok 2005 8% (prosinec 2005) z celkového počtu bankami poskytnutých podnikatelských úvěrů. Podle odvětvové klasifikace jsou nejrizikovější úvěry poskytnuté podnikům v oblasti průmyslové výroby. Toto odvětví se podílelo v roce 2005 14,09% klasifikovaných úvěrů (pochybných, nestandardních, ztrátových) na celkovém počtu poskytnutých úvěrů podnikům. Oproti tomu např. v odvětví stavebnictví byl tento podíl 7,78%, což je výrazně méně. V České republice byl podíl klasifikovaných úvěrů poskytnutých podnikatelským subjektům za rok 2005 5,1% z celkového počtu bankami poskytnutých podnikatelských úvěrů.. Z odvětvového hlediska jsou nejkvalitnějšími dlužníky bank výrobci a distributoři elektřiny, plynu a vody s necelými 0,3% klasifikovaných úvěrů. Naproti tomu odvětví pohostinství a ubytování se v průběhu roku 2005 pohybovalo mezi 8% –13%.

zdroj: [9],[10]

3.4 Finanční služby pro podnikatelský subjekt ve fázi stability a zralosti:

Do této kategorie patří podnikatelské subjekty, které prošly předcházejícími etapami, zpravidla mají propracovaný systém odběratelů a dodavatelů a pracují systémem just – in time. Subjekt je ziskový a zpravidla stále roste (expanduje). Další finanční zdroje jsou potřebné především pro vývoj nové generace produktů či služeb a pro stabilizaci podílu na trhu.

Co se týká bankovních produktů mohou podniky a podnikatelé v této fázi využít různých bankovních úvěrů komerčních bank nebo jinou formu financování podnikání, ale v tomto stádiu je i vhodná doba investovat volné peněžní prostředky do produktů kapitálových trhů.

Pokud se subjekt rozhodne zhodnotit své volné finanční prostředky prostřednictvím kapitálových trhů, ale nechce nebo nemůže investovat přímo do cenných papírů, v tom případě může využít nabídky podílových fondů komerčních bank.

3.4.1 Produkty investičního bankovníctví v Česku a na Slovensku a jejich rizika

V této části porovnám vybrané fondy v Česku a na Slovensku postupně podle rizika, které nesou. Ještě předtím však uvádím tabulku, která udává základní rozdělení fondů podle jednotlivých charakteristik.

Tab. 6. Typy fondů a jejich charakteristiky

Typ fondu	Riziko	Minimální investiční horizont	Kurs	Dlouhodobý možný výnos
Peněžního trhu	Minimální	6 měsíců	Stabilní	Nízký
Dluhopisové	Malé až střední	2 roky	Mírně kolísavý	Nízký a střední
Akciové fondy	Vysoké	5 let	Velmi kolísavý	Vysoký

zdroj: [vlastní]

Podle tohoto schématu budu postupovat v další části. Fondy peněžního trhu vynechám, protože u těchto fondů je investiční riziko pro investora minimální a pro tuto analýzu, kdy ukazují na rizika bankovních produktů jsou nevhodné. Začnu tedy srovnávat dluhopisové fondy a přejdu k akciovým fondům, které jsou vysoce rizikové.

Pokud je podnikatelský subjekt konzervativním investorem, chce investovat většinou menší částku na krátkou dobu, pak takový investor rozloží své investice většinou do dluhopisových fondů.

Za Českou republiku jsem vybral podílový fond Investiční kapitálové společnosti KB, a.s. (dále jen IKS) IKS Dluhopisový fond PLUS a za Slovenskou republiku fond Tatra Asset Managementu TAM – Korunový dluhopisový fond

Následující tabulka nabízí srovnání vybraných charakteristik těchto dvou konzervativních fondů.

Tab. 7. Vybrané char. fondů - IKS Dluhopisový fond PLUS a ČSOB Konzervativny o.p.f.
(k datu 27.4.2007)

Název	Investiční horizont	Kam fond investuje	Poplatky	Výkonnost za rok	Charakteristika rizika
IKS Dluhopisový fond PLUS	Min. 2-3 roky	- nástroje peněžního trhu - dluhopisy, hypoteční zástavní listy	a) vstupní popl. 0,0% b) poplatek při odkupu po více jak 5 letech 0,0% c) popl. za správu fondu 2%	3,70% p. a.	je určen investo- rům s vysokou averzí k riziku, s minimálním in- vestičním hori- zontem 2-3 roky.
TAM Korunový dlhopisový fond	Min. 3 roky	Dluhopisy – státní dlu- hopisy, bank a společnos- tí s vysoký ratingem	- vstupní popl. 1,95% - výstupní popl. 0,0% - popl. za správu fondu 1,13%	2,94% p. a.	určený opatrněj- ším investorům, kteří chtějí sta- bilní míru zhod- nocení majetku

zdroj: [vlastní]

IKS Dluhopisový fond PLUS je dluhopisovým fondem, který investuje do diverzifikovaného portfolia českých a zahraničních dluhopisů a obdobných cenných papírů a v současné době je zaměřen na investování do dluhopisů vydaných v měnách zemí střední a východní Evropy a na strukturované dluhopisy. Rizikovost tohoto fondu je pro investora nízká, avšak pokud se zaměřím na rizikové chvíle fondu, tak např. v roce 2003 byla jeho výkonnost – 3,17%.

TAM – Korunový dlhopisový fond je dluhopisový fond, jehož cílem je maximalizovat hodnoty podílu a dosahování stabilní míry zhodnocení při zachování konzervativního přístupu k investičnímu riziku. Rizikovost tohoto fondu je poměrně nízká a výkonnost tohoto fondu od začátku jeho prodeje je velmi dobrá, což ukazuje následující tabulka.

Tab. 8. Výkonnost fondu – TAM – Korunový dlhopisový fond (k datu 27.4.2007)

Výkonnost	3 měsíce	6 měsíců	1 rok	3 roky	5 let
%	0,78	1,73	2,94	7,07	24,04

zdroj: [8]

Pro podnikatelský subjekt, který se rozhodne investovat volné finanční prostředky je tento druh fondu vhodný. Je charakteristický nízkou mírou rizika, ale také menší výnosností.

V další části se zaměřím na produkty investičního bankovníctví, které mohou přinést podnikatelskému subjektu větší zisk, ale s tím i větší riziko ztráty investovaných prostředků. Budu srovnávat opět dva fondy, s tím, že se bude jednat o fondy, které investují do akcií významných západoevropských společností. Vybral jsem za Slovenskou republiku akciový fond Istro Asset Management – akciový EURÓPA (dále jen IAM), prodej tohoto produktu zprostředkovává slovenská Istrobanka.

Za Českou republiku jsem vybral podobný akciový fond SGAM Fund Equities Europe, který nabízí ve svém portfoliu Komerční banka, a.s. Pro oba fondy platí, že investice se uskutečňují v měně EUR.

Tab. 9. Vybrané charakteristiky fondů - IAM – Rastový akciový EURÓPA a SGAM Fund Equities Europe (k datu 27.4.2007)

	IAM – Rastový akciový EURÓPA	SGAM Fund Equities Europe
investiční horizont	5 – 7 let	Min. 5 let
kam fond investuje	Akcie společností Royal Dutch Shell, Nestle, Siemens, Vodafone, Nokia atd.	Akcie společností Royal Bank Scotland Group, Telefonica, Total atd.
poplatky	- vstupní poplatek max. 3,25% - výstupní poplatek 0,00% - správa fondu 1,8%	- vstupní poplatek max. 4% - výstupní poplatek 0,00% - správa fondu 1,5%
min. investice	600 EUR	1 000 EUR
výkonnost	1,86% 3M	3,04% 3M
charakteristika rizikovosti	vysoce rizikový fond, určený pro investora, který hledá v tomto investičním horizontu vyšší výnos a akceptuje rizikový profil	střední až vyšší rizikovost, fond je již delší dobu vykazuje stabilní výsledky, ale výkyvy jsou možné

zdroj: [vlastní], [8], [7]

Akciový fond je určen pro zkušenější investory, kteří chtějí využít akciových trhů a jejich potencialu, investují v dlouhodobém časovém horizontu a jsou ochotni akceptovat krátkodobé (dlouhodobé) riziko. Cílem těchto fondů je co nejvyšší zhodnocení majetku v dlouhodobém horizontu.

Tuto část produktů investičního bankovníctví uzavřu příkladem dvou velmi rizikových produktů akciového trhu, které ukazují na rizikovost investování. Budu porovnávat opět

dva fondy. Oba jsou akciové a jsou určeny (pokud uvažujeme pouze se sektorem podnikatelských subjektů) pro zkušené investory očekávající vysoké výnosy a taktéž jsou ochotni nést největší stupeň rizika.

K tomuto srovnání jsem si vybral KBC Equity Fund Pharma Growth, což je akciový podílový fond spravovaný dceřinnou společností slovenské ČSOB, a.s. ČSOB Asset Management. Tento fond investuje především do akcií společností z farmaceutického a biotechnologického sektoru. Tento fond budu srovnávat s velmi rizikovým fondem SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE, který má ve svém portfoliu česká KB, a.s.

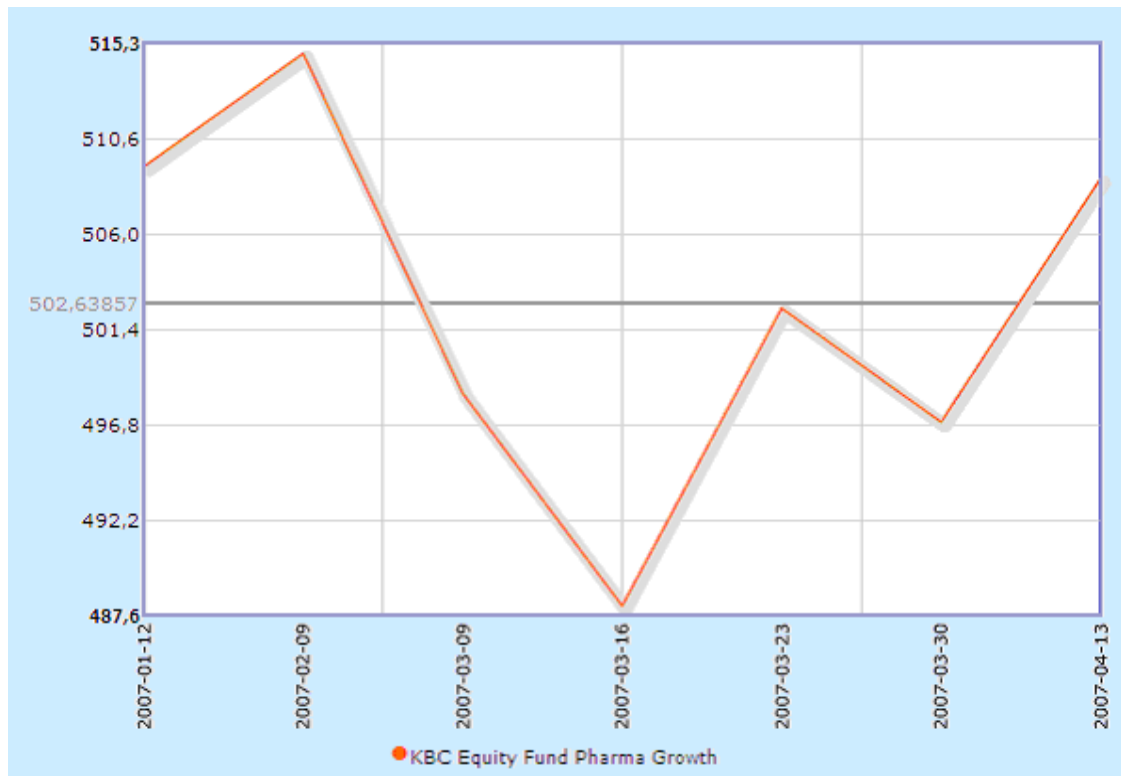
Oba srovnávané fondy jsou velmi odlišné, ale v této části chci právě ukázat na rizikovitost produktů investičního bankovníctví.

Tab. 10. Vybrané charakteristiky fondů - KBC Equity Fund Pharma Growth a SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE (k datu 27.4.2007)

	KBC Equity Fund Pharma Growth	SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE
investiční horizont	min. 5 let	min. 5 let
kam fond investuje	akcie společností z farmaceutického a biotechnologického sektoru.	fond investuje do vznikajících japonských společností
poplatky	- vstupní poplatek 3% - výstupní poplatek 0,00% - správa fondu 1,35%	- vstupní poplatek max. 4% - výstupní poplatek 0,00% - správa fondu 2%
min. investice	5 000 Sk	1 000 EUR
Výkonnost	- 5,43% / 6 měsíční	- 14,80% / 3 měsíční
	- 2,11% / rok	- 19,42% / 6 měsíční
	- 16,35% / 3 roky	
charakteristika rizikovosti	velice rizikový fond, jehož výkonnost je nestálá	fond s velkou rizikovostí, v současnosti se záporným výnosem

zdroj: [vlastní], [8]

Rizikovost těchto fondů ukazují i následující grafy.

Obr. 5. Volatilita KBC Equity Fund Pharma Growth

Obr. 6. Volatilita SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval riziky, které přinášejí v současnosti bankovní produkty podnikatelským subjektům v Česku a na Slovensku. V obou analyzovaných zemích je bankami nabízeno velké portfolio služeb pro podnikatele. Zaměřil jsem se na jednotlivé druhy úvěrů, které mohou využít začínající podnikatelé i podniky v růstu a rozvoji. Nejvíce rizikové jsou jak v Česku, tak na Slovensku neúčelové úvěry. Do určitých částek jsou nabízeny bez zajištění a jsou v současnosti poskytovány pouze na základě potvrzení o příjmu. Pokud chce klient banky začít podnikat a ke svému startu chce využít úvěr od banky, nemá moc možností na výběr. Bez daňového přiznání nebo výkazů takový žadatel nemá šanci použít od banky podnikatelský úvěr. Jak v Česku, tak na Slovensku může použít neúčelový úvěr (spotřebitelský). V praxi je to většinou tak, že pro získání tohoto neúčelového úvěru, který se může v podstatě použít na cokoli, stačí, když žadatel donese dostačující potvrzení o příjmu, ze svého současného zaměstnání a úvěr může dostat. Riziko delikvence takto poskytnutého úvěru je pak velká. Klient poté už nemá příjmy ze závislé činnosti, ale zkouší se prosadit jako podnikatelský subjekt. Častokrát se stává, že takto začínající podnikatel není úspěšný, přesto úvěr musí splácet. *Určitě bych doporučil takto začínajícím podnikatelům, aby opravdu zvážili své možnosti splácet. K tomu, aby se vyhnuli riziku nesplácení jim může pomoci dobře zpracovaný podnikatelský záměr nebo marketingový průzkum trhu a dále zjištění podmínek prodeje výrobku či služby na trhu.* Přes vysokou úrokovou sazbu, poměrně vysoké poplatky a velkou rizikovost jsou tyto typy úvěrů velmi oblíbené a začínající menší podnikatelé a živnostníci je čím dál více využívají.

Podnikatelské subjekty ve fázi růstu a rozvoje s určitou historií již mohou zažádat banku o poskytnutí podnikatelského úvěru. Tyto typy jsou zpravidla účelové a v praxi jsou bankami poskytovány na základě údajů z účetních výkazů či daňového přiznání. Výhodou těchto úvěrů jsou menší úrokové sazby. Riziko vidím v tom, pokud takový žadatel má účetní výkazy, které nepodávají zcela pravdivé údaje, může banka poskytnout tento úvěr i subjektu, který ve skutečnosti má nebo může mít finanční problémy. V tuto chvíli mám na mysli poskytování těchto typů úvěrů, které jsou poskytovány pouze na základě účetních výkazů a zajištěné jsou např. avalovanou blankosměnkou. Takovými typy úvěrů jsou i výše analyzované úvěry EU Profi úvěr a Progres úvěr. Do určité výše (zpravidla do 1 mil. SKK, Kč) jsou poskytovány pouze se zajištěním krycí blankosměnky či ručitelského prohlášení.

V praxi se častokrát setkávám s tím, že banky neprovádí u živnostníků a menších podniků jakoukoli analýzu jejich podnikatelské činnosti. Při vidině získání klienta a poskytnutí produktu zpravidla stačí, aby žadatel předložil „dobře“ vypadající účetní výkazy či daňové přiznání a úvěr je klientovi poskytnut. V tom vidím i určité riziko delikvence takto poskytovaných typů úvěrů v budoucnu. Klasifikované podnikatelské úvěry se podílí v obou zemích na celkovém počtu poskytnutých podnikatelských úvěrů zhruba 7% - 8%. Naštěstí těch úplně ztrátových ubývá jak v Česku, tak na Slovensku, což je pozitivní.

Myslím si, že v současné době málo podnikatelských subjektů využívá možností záručních a rozvojových programů. Lze říci, že na Slovensku má dobré a velmi výhodné produkty pro podnikatele Slovenská záruční a rozvojová banka, která nabízí různé programy s podporou financování ze zdrojů EU. Taktéž Českomoravská záruční a rozvojová banka takové možnosti nabízí. Určitou překážkou pro žadatele těchto programů je jejich obtížné získání. Žadatel musí splnit určité podmínky, které nejsou vždy jednoduché. Přesto tyto programy nabízejí velmi výhodné úrokové sazby (od 0,0% - 4,5%), poplatky jsou minimální a uplatňovány po dohodě s bankou.

V poslední části praktické části jsem srovnával produkty investičního bankovníctví obou sledovaných zemí. Podnikatelé ve fázi stability mají možnost investovat své volné peněžní prostředky jak v Česku, tak na Slovensku do velice zajímavých produktů kolektivního investování. Porovnávané dluhopisové fondy jsou nejméně rizikové a podnikatelským subjektům nabízejí stabilní zhodnocení investovaných peněz. Naproti tomu dále analyzované akciové fondy, především pak KBC Equity Fund Pharma Growth a SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE jsou fondy velice rizikové a jejich výkonnost je nestálá. Tyto fondy nejsou porovnávány podle základních charakteristik, jelikož nemají mnoho společného, ale jsou vybrány pro to, aby ukázaly na riziko, se kterým se mohou setkat slovenští i čeští investoři v průběhu jejich využívání.

Přestože je v současné době snaha bank snižovat rizika bankovních produktů, podnikatelské subjekty jak v Česku, tak na Slovensku mají častokrát problémy s nesplácením svých závazků. Do budoucna se může očekávat podobný vývoj, kdy klasifikovaných pohledávek bude přibývat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografická literatura

- [1] BUDÍK, J. *Komerční a investiční bankovníctví v zemích EU*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 68 s. ISBN 80-86754-21-9.
- [2] FETISOVOVÁ, E.; VLACHYNSKÝ, K.; SIROTKA, V. *Financie malých a středních podniků*. 1. vyd. Bratislava: IURA Edition, 2004. 260 s. ISBN 80-89047-87-4.
- [3] KRÁL', M. *Bankovníctví II*. 1. vyd. Zlín: UTB ve Zlíně, 2005. 120 s. ISBN 80-7318-260-2.
- [4] ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovníctví II*. 2. vyd. Praha: Bankovní akademie a.s., 1998. 268 s. ISBN 80-238-9685-7.
- [5] ŠEVČÍK, P. *Jak získat peníze od státu, bank a EU*. 1. vyd. Praha: Newfinances, 2004. 448 s. ISBN 80-903354-1-1.

Internetové zdroje

- [6] WWW: <http://finance.cz>
- [7] Investiční kapitálová společnost KB, a.s.. Dostupné z WWW: <http://iks-kb.cz>
- [8] Podílové fondy. Dostupné z WWW: <http://ifondy.cz>
- [9] Národní banka Slovenska. Dostupné z WWW: <http://nbs.sk>
- [10] Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://cnb.cz>
- [11] Slovenská záručná a rozvojová banka. Dostupné z WWW: <http://szrb.sk>
- [12] Českomoravská záruční a rozvojová banka. Dostupné z WWW: <http://cmrzb.cz>
- [13] Všeobecná úverová banka, a.s.. Dostupné z WWW: <http://vub.sk>
- [14] Komerční banka, a.s.. Dostupné z WWW: <http://kb.cz>
- [15] WWW: <http://openiazoch.zoznam.sk>
- [16] OTP Banka Slovensko, a.s.. Dostupné z WWW: <http://otpbanka.sk>

Ostatní zdroje

- [17] Materiály Komerční banky, a.s.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Rovnice dlouhodobého investování.....	18
Obr. 2. Pyramida rizika	21
Obr. 3. Spotřební úvěry podle klasifikace „klasifikované“	25
Obr. 4. Úvěry podle kategorizace a sektorů.....	36
Obr. 5. Volatilita KBC Equity Fund Pharma Growth.....	45
Obr. 6. Volatilita SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE.....	45

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Pohledávky vybraných bank za klienty a jejich klasifikace.....	14
Tab. 2. Vybrané podmínky spojené s bankovními neúčelovými spotřebitelskými úvěry v ČR a na Slovensku.	24
Tab. 3. Vybrané charakteristiky programu START a ROZVOJ II MSP + EU.....	31
Tab. 4. Srovnání podmínek pro úvěry s veřejnou podporou ze zdrojů EU v ČR a na Slovensku	35
Tab. 5. Úvěry podle kategorizace a sektorů (v mil. Kč)	37
Tab. 6. Typy fondů a jejich charakteristiky	39
Tab. 7. Vybrané char. fondů - IKS Dluhopisový fond PLUS a ČSOB Konzervativny o.p.f. (k datu 27.4.2007)	40
Tab. 8. Výkonnost fondu – TAM – Korunový dlhopisový fond (k datu 27.4.2007).....	41
Tab. 9. Vybrané charakteristiky fondů - IAM – Rastový akciový EURÓPA a SGAM Fund Equities Europe (k datu 27.4.2007).....	42
Tab. 10. Vybrané charakteristiky fondů - KBC Equity Fund Pharma Growth a SGAM Fund Equities Japan Small Cap AE (k datu 27.4.2007).....	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. Dotazník na investice

PŘÍLOHA I: DOTAZNÍK NA INVESTICE

Dotazník, který má pomoci investorům k určení investičního (rizikového) profilu. Tento dotazník je používán Komerční bankou, a.s. Vybírá se pouze jedna odpověď.

1. Zkušenost s investováním na kapitálovém trhu.

- a) Nemám zkušenost s investováním na kapitálovém trhu. Mám žirový účet v bance a využívám pouze základní bankovní produkty jako termínovaný vklad, stavební spoření apod.
- b) Mám minimální zkušenost s investováním. Investoval jsem do fondu peněžního trhu a účastnil jsem se kuponové privatizace.
- c) Mám běžnou zkušenost s investováním. Investoval jsem do více podílových fondů, včetně smíšených a akciových fondů.
- d) Mám značnou zkušenost s investováním. Investoval jsem samostatně na burze nebo RMS a sleduji vývoj na kapitálovém trhu.

2. Výše Vaší investice?

- a) V řádech tisíců
- b) V řádech statisíců

3. V jaké měně chcete investovat?

- a) **Kč**
- b) **EUR**
- c) **USD**

4. **Jaké výnosy od investice očekáváte?**

- a) Preferuji bezpečnost svých úspor a investic před jejich výnosem. Uvítal bych přesto určité zvýšení výnosu nad úroveň běžných termínovaných vkladů, pokud nedojde k ohrožení investovaných peněz.
- b) Očekávám vyšší výnos než poskytuje úrok z termínovaných vkladů, jsem však ochoten přijmout jen malé a krátkodobé výkyvy kurzu (ceny) podílového listu trhu a ztrátu jen malé části investovaných peněz v důsledku výkyvů na kapitálových trzích.
- c) Očekávám výrazně vyšší výnos nad úroveň termínovaných vkladů a fondů peněžního trhu a jsem současně ochoten přijmout i vyšší riziko výkyvu kurzu (ceny) podílových listů i riziko poklesu hodnoty investice (řádově do 20 – 30 %).
- d) Očekávám nadprůměrný výnos a současně přijímám riziko velkého kolísání ceny podílových listů a případného velkého poklesu hodnoty své investice v důsledku nepříznivého vývoje na kapitálových trzích.

5. **Za jakou dobu budete potřebovat peníze z Vaší investice?**

- a) V rozmezí 1 až 3 roky.
- b) V rozmezí 3 až 5 let.
- c) V dlouhodobém horizontu 5 a více let, např až po odchodu do důchodu.

6. **Jaká bude Vaše reakce na pokles hodnoty investice?**

- a) Prodám celou investici, abych zabránil zvětšení ztráty.
- b) Prodám část investice, abych snížil ztrátu v případě že pokles cen cenných papírů na trhu bude pokračovat a část si ponechám v očekávání, že utrpěná ztráta bude kompenzována dalším růstem cen.

- c) Vyčkám na další vývoj cen na kapitálovém trhu.
- d) Budu ihned dále investovat, abych snížil průměrnou pořizovací cenu podílových listů u své investice a současně budu očekávat budoucí růst cen.

7. Jaký by byl dopad poklesu hodnoty investice na Vaši majetkovou situaci?

- a) Pokles hodnoty investice znamená podstatné zhoršení mé majetkové situace a ohrožení mé životní úrovně.
- b) Pokles hodnoty investice znamená sice zhoršení mé majetkové situace, neohrozí však moji životní úroveň.
- c) Pokles hodnoty investice zhorší mou majetkovou situaci jen v malé míře a jsem schopen ztrátu nahradit z budoucích příjmů.
- d) Pokles hodnoty investice (i podstatný) neohrozí mou celkovou majetkovou situaci.

8. Jaký je Váš předpokládaný investiční horizont?

- a) 1 – 2 roky
- b) 2 – 3 roky
- c) 3 – 5 let
- d) 5 a více let

